

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

АСОЦИАЦИЯ “ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД

ЗА

ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД НА АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ” ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

През 2017 година Асоциация „Прозрачност без граници” навърши 19 години от своето основаване. Организацията бе учредена през 1998 година като първото национално представителство на Transparency International в Югоизточна Европа. През този период Асоциацията натрупа значителен капацитет за създаване и реализиране на проекти за противодействие на корупцията, за промотиране на стандартите за добро управление в дейността на публичните институции и успя да си изгради авторитет на професионално работеща, политически безпристрастна и активна гражданска организация.

През изминалите години Асоциация „Прозрачност без граници” създаде широк кръг от поддръжници и може да разчита на голям брой независими експерти от различни области на науката и обществения живот, които участваха при изпълнението на проектите и инициативите на организацията. Установените контакти с национални и международни институции бяха разширени с контакти със структури на гражданското общество и медиите, а Асоциацията си спечели име на уважавана и стабилна организация.

През 2017 година Асоциация „Прозрачност без граници” продължи да осъществява активно дейността си, свързана с противодействие на корупцията на национално, регионално и международно ниво. Всички проведени програми и инициативи на Асоциацията бяха непосредствено подчинени на изпълнението на задълженията ѝ във връзка с реализацията на мисията ѝ, основните приоритети в работата ѝ, както и с основните цели и задачи, залегнали в Устава ѝ.¹

---

¹ Мисия на Асоциация „Прозрачност без граници”, произтичаща от статута ѝ на българско представителство на Transparency International: обединяването на усилията на държавните институции, местните власти, представителите на гражданското общество, частния сектор и медиите с цел провеждането на системни реформи и предприемането на конкретни действия срещу разпространението на корупцията в страната.

Основните приоритети в работата на Асоциацията: иницирирането и прилагането на проекти и програми за противодействие на корупцията на национално и регионално равнище.

Основните цели и задачи, залегнали в Устава на Асоциацията:

- провеждане на изследователски инициативи по проблемите на корупцията, чрез мобилизиране усилията на учени, общественици и експерти в съответните области;

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

Екипът на Асоциация „Прозрачност без граници” продължи успешно да реализира пълния обем от цели и задачи посредством инициирането и осъществяването на специфични проекти и инициативи в две основни програми.

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА, ориентирана към:

- апробиране на ефективни модели за независим експертен мониторинг и граждански контрол върху законодателството и процесите на управление от гледна точка на принципите на прозрачност и отчетност;
- инициране на застъпнически кампании в подкрепа на значими обществени каузи и проблеми, свързани с превенция и противодействие на корупцията, както и в защита на лица, пострадали от корупционни действия;
- повишаване на обществената чувствителност към проблемите на почтеността, прозрачността и отчетността в работата на публичните институции;
- осъществяване на експертно-аналитична дейност по проблемите на противодействието на корупцията и прилагането на добри управленски практики чрез мобилизиране на експертния потенциал на организацията и трансфер на чуждестранно know-how в областта по превенция и противодействие на корупцията.

РЕГИОНАЛНА ПРОГРАМА, насочена към:

- осъществяване на международни проекти в партньорство с Transparency International – Секретариат и с националните представителства на Transparency International;

-
- системно набиране, представяне и разпространение на необходимата аналитична информация сред държавните институции и граждански организации;
  - разработване, тестване и осъществяване на разнообразни граждански инициативи и проекти, насочени към намаляване на корупцията;
  - предлагане на експертна и техническа помощ за различни граждански инициативи, насочени към противодействие на корупцията;
  - изграждане и поддържане на контактна мрежа от международни и национални партньорски и донорски организации, занимаващи се с подобни проблеми;
  - дългосрочно сътрудничество с централната и местните власти, експерти в държавната администрация и неправителствени организации с подобна насоченост с цел създаване на стабилна мрежа от обществени коалиции, работещи по проблемите на борбата с корупцията.

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

- обмяна на опит и създаването на регионални мрежи при осъществяването на антикорупционни инициативи.

ПОСТИЖЕНИЯ НА АСОЦИАЦИЯТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

- Изработен Индекс на Местната система за почтеност – 2017, който е инструмент за сравнителна оценка на приноса на ключови сектори и институции в противодействието на корупцията на местно ниво. Индексът се публикува за втора година и позволява извършването на сравнителна оценка на 27-те общини – областни центрове, включени в изследването, като по този начин може да служи като ориентир на бизнеса при неговите планове за инвестиции на регионално ниво, а за институциите на местната власт – като ориентир за необходимите действия за реформи. В дългосрочна перспектива Индексът служи като инструмент за анализ на тенденциите при развитието на общините, включени в изследването.
- Стартирала инициатива за гарантиране на прозрачността и отчетността при управлението на средства от европейските фондове, изразходвани чрез обществени поръчки. В тази връзка Асоциацията участва в международен проект, подкрепен от Европейската комисия, в рамките на който организацията предоставя своята експертиза относно приложението на пактовете за почтеност при обществените поръчки на организации от други 10 европейски държави, като наред с това осъществява мониторинг над изграждането на важни инфраструктурни елементи от магистрала „Струма“.
- Осъществен сравнителен институционален анализ на причините за фалита на четвъртата по големина банка в страната – КТБ, и публикувана книга „Оценка на системата за почтеност в банковия сектор в България“. През 2017 година експертен екип на Асоциация „Прозрачност без граници“ приложи аналитичния подход на международната антикорупционна организация Transparency International „Национална система за почтеност“, като въз основа на разработената оригинална методология за оценка на системата за почтеност в банковия сектор, извърши задълбочено проучване на дефицитите в законодателството и в работата на институциите с контролни правомощия в банковата система. В перспектива резултатите от изследванията могат да служат както за универсален инструмент на анализ на системата от контролни институции, така и за идентифициране на потенциални рискове за банковата система.

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

- Осъществена гражданска инициатива за наблюдение на изборния процес. В тази връзка организацията осъществи граждански мониторинг на парламентарните избори, проведени на 26 март 2017 г. със съдействието на най-широката мрежа от граждански организации. Въз основа на извършеното гражданско наблюдение и на анализа на получените резултати бе разработен и публикуван мониторингов доклад от наблюдението на изборния процес, а също така бе разработен пакет от предложения за промени в изборното законодателство и в практиката по неговото прилагане. Експертен екип на Асоциация „Прозрачност без граници“ разработи и policy paper „Почтеност в политиката и ефективно противодействие на корупцията в България“, който разглежда в аналитичен план ключовите фактори, които обуславят дефицитите в изборния процес, и основните антикорупционни приоритети, включени в предизборните програми на политическите партии.
- Проведени конференции, обучителни семинари, кръгли маси и обществени дискусии, в страната и в чужбина, посветени на системата за почтеност на публичните институции на местно ниво, прозрачност и почтеност на изборния процес, механизми за граждански контрол върху управлението на публични ресурси, изразходвани чрез обществените поръчки.
- Изработени публикации, информационни и обучителни материали, които представят анализите и изследванията на Асоциация „Прозрачност без граници” във връзка с осъществените проекти и инициативи.

ОБЛАСТИ НА ДЕЙНОСТ

I. ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ПОЛИТИЧЕСКАТА КОРУПЦИЯ. МОНИТОРИНГ ЗА СПАЗВАНЕТО НА ДЕМОКРАТИЧНИТЕ СТАНДАРТИ В ИЗБОРНИЯ ПРОЦЕС. МОНИТОРИНГ НА ФИНАНСИРАНЕТО НА ПОЛИТИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ

Проблемът за влиянието на корупцията върху политическия живот и върху цялостния модел, по който се осъществява управлението на страната е една от основните теми, които стоят на вниманието на Асоциация „Прозрачност без граници” от създаването ѝ до сега.

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

През 2001 година Асоциация „Прозрачност без граници” за пръв път осъществи наблюдение на прозрачността на предизборна кампания (президентски избори – 2001), а през 2003 година създаде методология за измерване нивото на прозрачност при финансиране на политическите партии и предизборни кампании, като използва за основа утвърдения международен Индекс за възприятие на корупцията на Transparency International. Вече шестнадесет поредни години Асоциацията провежда изследвания, на базата на които изработва и публикува индекси за прозрачност при финансирането на предизборните кампании, изработва доклади от наблюдението на изборния процес, формулира предложения за промени в законодателството, които са обект на вниманието не само на българската аудитория, но и на други международни организации и национални представителства на Transparency International.

През последните години въпросът за прозрачността и отчетността при финансирането на предизборните кампании бе изместен от други проблеми, които оказват съществено негативно влияние върху изборния процес – купуването на гласове, различните форми на контрол и незаконосъобразен натиск върху избирателите, както и дефицитите в организационната подготовка и провеждането на изборите. Натрупващите се проблеми в изборния процес провокираха Асоциация „Прозрачност без граници” да разшири обхвата на своето наблюдение и оценка, като от 2009 година основен фокус на наблюдение са два основни проблема: 1) демократични стандарти, почтеност и прозрачност в изборния процес в изборния процес, включително ограничаване на нередности и злоупотреби с избирателни права на гражданите; 2) прозрачност и отчетност при финансиране на предизборните кампании на участниците в изборите.

Мониторинг на парламентарните избори

През пролетта на 2017 година Асоциация „Прозрачност без граници” стартира поредната инициатива за наблюдение на предизборната кампания². Въз основа на предприетите стъпки организацията мобилизира подкрепата на повече от 100 доброволци и 26 неправителствени организации и извърши

---

² Вж. Решение на ЦИК № 4337-НС/21.02.2017 г. относно регистрация на наблюдатели от сдружение „Асоциация „Прозрачност без граници“ за участие в изборите за народни представители на 26 март 2017 г.

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

наблюдение на изборителния процес. Инициативата за мониторинг се основаваше на следните действия:

- създаване на широка застъпническа мрежа от доброволци и неправителствени организации, работещи на местно ниво във всички региони на страната, и, които са обединени – Национална мрежа за наблюдение на изборния процес, включваща 26 организации;
- обучение на наблюдатели на изборния процес, което е насочено към идентифициране на нарушения и сигнализиране на институциите с цел ограничаване на нарушенията в изборния ден;
- осъществяване на наблюдение на всички ключови етапи от изборния процес: 1) предизборната кампания; 2) антикорупционни ангажименти на политическите партии и коалиции, включени в предизборните програми; 3) дейност на институциите по подготовка на изборите; 4) протичането на изборителния процес на 26 март 2017 г.;
- участие в различни формати на телевизионни и радио предавания и дискусии, които са насочени към разпространение на информацията относно въпросите, които са предмет на обсъждане в референдума;
- установяване на нарушения на изборния процес и сигнализиране на институциите за нередности с цел предприемане на действия за ограничаване/санкциониране на нередностите.

Важен детайл от инициативата е фактът, че организацията успя не само да мобилизира доброволци, но и да съдейства за практическото обучение по прилагане на методи за граждански мониторинг, което е важна практическа част от обучението на студенти по социални и политически науки от СУ „Кл. Охридски“.

Съществен акцент от инициативата през 2017 година бе поставен върху антикорупционните предложения, включени в предизборните платформи на политическите партии и коалиции. Причините за поставянето на този акцент са необходимостта от постигане на пробив в борбата с корупцията и общественият натиск към партиите за поемане на ангажименти в тази област. В тази връзка експертният екип на организацията извърши проучване на предизборните на участниците в изборите и по-конкретно – на антикорупционните предложения в платформите.

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

Въз основа на извършения мониторинг и на последвалия анализ Асоциация „Прозрачност без граници“ изработи и публикува два аналитични документа:

- **„Изборен процес и политики за превенция на корупцията: състояние и перспективи за развитие“** – мониторингов доклад от наблюдението на изборите за 44-то Народно събрание от 26 март 2017 г., който се състои от две части: част първа, отразяваща констатации от наблюдението на предизборната кампания и в изборния ден, оценка на тенденциите при нарушенията в изборния процес и препоръки за преодоляване на дефицитите в изборния процес; и част втора, отразяваща предизборните ангажименти на партиите с основен акцент – предложенията за противодействие на корупцията.
- **Полиси пейпър „Почтеност в политиката и ефективно противодействие на корупцията в България“** – аналитичен документ, който разглежда проблема за нарушенията в изборния процес и предложенията на политическите партии за противодействие на корупцията в тяхната взаимоотноообвързаност.

Резултатите от наблюдението и изработените аналитични документи бяха представени на дискусия „Избори 2017: почтеност в политиката и ефективно противодействие на корупцията в управлението“, проведена на 18 май 2017 г. в гр. София.

II. РЕФОРМА В ПУБЛИЧНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ. МОНИТОРИНГ НА ДЕЙНОСТТА НА ПУБЛИЧНИТЕ ИНСТИТУЦИИ

Проект „Индекс на местната система за почтеност”

Проектът „Индекс на местната система за почтеност” е тригодишна инициатива на Асоциация „Прозрачност без граници”, която се осъществява от началото на ноември 2014 година благодарение на финансовата подкрепа на Фондация „Америка за България”. Инициативата е израз на оценката на Асоциация „Прозрачност без граници”, че ефективното противодействие на корупцията в страната не може да извърши без участието на ключови

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

институции и социални актьори на местно ниво. Инициативата се осъществява чрез три основни линии на дейност:

- оценка на капацитета на местните публични институции и други актьори за прилагане на устойчиви антикорупционни политики; изработване на годишен Индекс на Местната система за почтеност;
- укрепване на почтеността на местните общности: развитие на капацитета на местните власти за прилагане на дългосрочни устойчиви антикорупционни политики;
- застъпничество за реформи в местните антикорупционни политики.

През 2017 година организацията фокусира вниманието си в две насоки:

- осъществяването на изследване на институциите на местната система за почтеност и промотирането на резултатите от изследването;
- провеждане на поредица от експертни дискусии, работни срещи и обучителни семинари с представители на изследваните институции, които са насочени към развитието на антикорупционния капацитет на най-слабо представилите се общини.

Изследването на институциите на местната система за почтеност бе осъществено в сътрудничество с широка мрежа от местни неправителствени организации, които са партньори на Асоциация „Прозрачност без граници” при осъществяването на инициативата на територията на изследваните 27 общини, които са областни центрове.

Експертният екип на организацията, съвместно с неправителствените организации от 27-те областни центъра на страната, осъществи изследване и оценка на дейността на институциите и социалните актьори на местно ниво, като в тази връзка усилията бяха фокусирани в следните насоки:

- провеждане на дълбочинни интервюта и анкети с членове на Общински съвети, секретари в общините – областни центрове, журналисти от местни и регионални медии, представители на местния бизнес, политически партии и неправителствени организации;
- анализ на документални източници, отразяващи работата на изследваните институции от 27-те общини – областни центрове;

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

- статистическа обработка и анализ на резултатите от проведеното изследване, които послужиха за изработване на Индекс на местната система за почтеност – 2017;
- развитие на интернет сайта на проекта – интернет платформа, която осигурява публичност на резултатите от изследването и предоставя възможности за аналитично търсене и сравнителен анализ на данни от индекс – 2015, индекс – 2016 и индекс - 2017.

В резултат на прилагането на методологията за мониторинг бе съставен *Индекс на местната система за почтеност – 2017*. Той третото годишно изследване на ключови институции и социални актьори, които изграждат системата на почтено и отговорно управление на местно ниво. Индексът представя сравнителна картина на антикорупционния капацитет, роля и значение на общински съвет, кмет, общинска администрация, политически партии, органи на съдебна власт, полиция, бизнес, медии и гражданско общество в 27-те общини – областни центрове в България.

Резултатите от изследването за 2017 година бяха обявени на форум, който се състоя на 8 декември 2017 година – непосредствено преди Международния ден за борба с корупцията. В дискусиата участваха кметове, председатели на общински съвети, области управители, местни обществени посредници, експерти от гражданския сектор и медии. Резултатите от Индекса на местната система за почтеност са публикувани и на самостоятелната страница на инициативата: <http://lisi.transparency.bg/>.

Втората линия на работа по проекта през 2017 година бе фокусирана върху развитие на антикорупционния капацитет на институции и социални актьори от общините, които се намират в дъното на класацията на индекса. В тази връзка усилията бяха фокусирани върху провеждането на:

- работни срещи с местните власти – в рамките на поредица от срещи с местните власти във Варна бяха представени резултатите от изследването на институциите на местна власт, както и добри практики, установени от изследователския екип. Този формат на сътрудничество послужи като инструмент за преодоляване на констатираните дефицити и за предприемане на комплекс от мерки за развитие на капацитета на местните власти;
- обществени форуми и регионални кръгли маси с участието на членовете на областните антикорупционни съвети – в периода юли – ноември 2017 г. в Русе, Силистра, Кюстендил, Пловдив, София и

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

Велико Търново, бяха проведени дискуссионни форуми с участието на членовете на областните съвети по превенция и противодействие на корупцията, в рамките на които бяха представени резултатите от изследването на съответния регион и бе мобилизирана подкрепа за възприемане на добри практики в работата на институциите.

Ключов извод който може да бъде направен е, че Индексът е разпознаваем както сред местните на местна власт и самоуправление. Третото му издание показва, че те отдават значение на класирането си не само спрямо другите областни градове, но по отношение на развитието, което се отчита спрямо собствените им постижения в предходни години. Този факт обяснява и целенасочените покани, които екипът получава за срещи, на които да се обсъдят и набележат мерки за подобряване на дейността им в посока на повече отчетност, прозрачност и откритост към гражданите.

Инициатива „КТБ – какво се случи?

От началото на 2016 година три български неправителствени организации – Център за либерални стратегии, Асоциация „Прозрачност без граници“ и Програма „Достъп до информация“, обединиха своите усилия за осъществяването на съвместна инициатива, която е насочена към повишаване на прозрачността относно функционирането на банковата система, идентифицирането на дефицити в работата на банките и на институциите с надзорни правомощия и, не на последно място – към създаването на условия за стабилност в банковата система и развитието на механизми за почтеност и ефективност в работата на публичните институции, регулиращи банковия сектор в страната.

Конкретният повод за иницирането на тази гражданска инициатива е един от най-значимите скандали в обществения живот на страната през последните години – фалитът на Корпоративна търговска банка, но стратегическата цел е да бъде направена безпристрастна оценка на причините, която да послужи като отправна точка за промяна в начина на функциониране на банковата система и за развитие на капацитета на надзорните институции за ефективно изпълнение на контролните функции и защита на публичния интерес.

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

Приносът на Асоциация „Прозрачност без граници“ в тази инициатива се състои в (1) изработването на аналитичен инструмент за оценка на капацитета, ролята и управлението на институциите, които имат надзорни правомощия в банковата система, и в (2) прилагането на този инструмент като база за оценка.

През 2016 година експертен екип на Асоциация „Прозрачност без граници“ разработи „Методология за оценка на системата за почтеност в банковия сектор“, която послужи като аналитичен инструмент за изследване и оценка на институциите, които имат ключова роля при определянето на правилата за функциониране на банковата система, следят за тяхното прилагане и санкциониране.

- Осъществен сравнителен институционален анализ на причините за фалита на четвъртата по големина банка в страната – КТБ, и публикувана книга „Оценка на системата за почтеност в банковия сектор в България“. През 2017 година експертен екип на Асоциация „Прозрачност без граници“ приложи аналитичния подход на международната антикорупционна организация Transparency International „Национална система за почтеност“, като въз основа на разработената оригинална методология за оценка на системата за почтеност в банковия сектор, извърши задълбочено проучване на дефицитите в законодателството и в работата на институциите с контролни правомощия в банковата система. В перспектива резултатите от изследванията могат да служат както за универсален инструмент на анализ на системата от контролни институции, така и за идентифициране на потенциални рискове за банковата система.

През 2017 година експертният екип на организацията извърши задълбочено проучване на КТБ, на институциите, формиращи системата за почтеност в банковия сектор – Българска народна банка, Комисия за финансов надзор, Комисия за публичен надзор над регистрираните одитори, банки, одиторски предприятия, парламент, както и проучване на ролята на Министерство на финансите, Прокуратурата на Република България, Държавна агенция „Национална сигурност“, Президента и Сметната палата във връзка с източването и фалита на банката. Както бе отбелязано, изследването се базира на аналитичния подход на Transparency International и представлява сравнителен институционален анализ на капацитета, ролята и управлението на институциите, които имат преки надзорни функции върху банковия сектор в страната. В тази връзка бе извършен анализ на

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

законодателството и на практическите действия на изследваните институции, на широк кръг от документални източници, доклади, оценки, медийни публикации, интервюта с експерти и публични личности, които са имали непосредствени наблюдения и досег със „случая КТБ“.

В резултат на извършеното изследване Асоциация „Прозрачност без граници“ публикува книгата „Оценка на системата за почтеност в банковия сектор в България“. Публикацията отразява опит за безпристрастна и обективна оценка на функционирането на системата от надзорни институции в банковия сектор в периода 2009 – 2014 г. и е създадена с цел да послужи като отправна точка за политики и стратегически действия, които дават адекватен и системен отговор на констатираните дефицити. На 29 ноември 2017 г. тя бе представена на широката аудитория в рамките на публична дискуссия, а впоследствие бе предоставена на изследваните институции и на експерти, работещи в сферата на финансите.

Проект „Изработване и застъпничество за въвеждане на Еталон за публичност и прозрачност в работата на съдилищата – гарант за обществено доверие и граждански контрол върху системата на правораздаването“

Проектът е 18-месечна инициатива на Асоциация „Прозрачност без граници“, която се осъществява от началото на септември 2017 година благодарение на финансовата подкрепа на Европейския съюз чрез Европейския социален фонд и по-конкретно на Оперативна програма „Добро управление“.

Той се осъществява в отговор на редица дефицити, посочвани неизменно в последните години в докладите на Европейската комисия за България по Механизма за сътрудничество и проверка, както и в изследванията на международната антикорупционна организация Transparency International - незадоволителна степен на публичност в управлението на съдебната система, ниска степен на доверие на гражданите в системата на правосъдието, обществени възприятия за корупция, неефективни и несистемни практики за предоставяне на информация от съдилищата, което затруднява гражданите, бизнеса, медиите и обществените организации.

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

Проектът е фокусиран върху формулирането на предложение за единен стандарт за публично предоставяна информация от съдилищата за гражданите чрез техните интернет сайтове, който да способства за ефективен граждански контрол и повишаване на общественото доверие. Инициативата ще бъде реализирана чрез действия в няколко насоки:

- Извършване на проучвания на водещите стандарти за прозрачност и публичност на съдилищата в държави-членки на Европейския съюз и на международни организации, като въз основа на това се разработи Еталон за публичност и прозрачност в работата на съдилищата в Република България;
- Оценка на прозрачността на съдилищата в България през призмата на публикуваната информация в техните интернет страници и създаване на първата по рода си Карта на прозрачността на съдилищата в България посредством оценка на съответствие на практиките на съдилищата с Еталона за публичност и прозрачност;
- Насърчаване на обществена подкрепа за въвеждането на Еталона чрез консултиране със заинтересованите страни и мобилизиране на експертна и обществена подкрепа за неговото прилагане;
- Обучение на представители на граждански организации от областни центрове в страната за изграждане на умения за граждански мониторинг върху контрол върху публичността и прозрачността в работата на съдилищата. В резултат от това се предвижда да бъдат обучени представители на граждански организации от областните центрове в страната, като посредством това се изгради/развие капацитет за провеждане на гражданско наблюдение и контрол върху стандартите за прозрачност, отчетност и публичност на съдилищата в България.

III. ПРОЗРАЧНОСТ И ЕФЕКТИВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ПУБЛИЧНИ СРЕДСТВА – ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА КОРУПЦИЯТА ПРИ ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПОРЪЧКИ

Инициативата е част от четиригодишен международен проект „Пактове за почтеност – превантивен граждански механизъм за защита на фондовете на ЕС“, който се осъществява от началото на януари 2016 година с финансовата подкрепа на Европейската комисия. Той е част от съвместна инициатива, в която участват 11 държави (България, Гърция, Италия, Латвия,

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

Литва, Полша, Португалия, Румъния, Словакия, Унгария, Чехия) и се координира от Transparency International Secretariat.

Основната цел на инициативата е да проучи модела на Пактовете за почтеност като инструмент за повишаване на прозрачността и отчетността при обществените поръчки и да популяризира прилагането им в Европейския съюз с оглед предотвратяване на измами и корупция при разходването на средствата от европейските фондове. Специфичните цели на проекта са:

- да мобилизира експертната на организации, прилагали Пактовете за почтеност и да съдейства за обмяната на опит и ноу-хау между държави-членки на ЕС във връзка с управлението на средства от европейските фондове.
- да допринесе за прозрачността и отчетността в 17 избрани обществени поръчки, осъществявани в 11 държави-членки на ЕС и съфинансирани от европейските фондове;
- да осигури прозрачност и достъп до информация по проблемите на процеса по възлагането и изпълнение на обществените поръчки;
- да направи оценка на прилагането на Пактовете за почтеност, като изведе добри практики и формулира препоръки за по-широко разпространение на този инструмент.

През 2017 година усилията на екипа на Асоциация „Прозрачност без граници“ бяха фокусирани в няколко насоки:

- Предоставяне на ноу-хау относно модела на Пакта за почтеност при обществените поръчки и обмяна на опит при неговото практическо приложение – в тази връзка бяха проведени поредица от работни срещи, в рамките на които експертни екипи на организациите, осъществяващи проекта, обмениха своята експертиза и практически опит относно същността на пактовете за почтеност, практически аспекти от тяхното приложение, критичен анализ и оценки относно постиженията и трудностите при прилагането.

В тази връзка през май и декември 2017 г. се проведе поредица от работни срещи и обучения на екипите, осъществяващи проекта в 11-те европейски държави, в които се реализира настоящата международна инициатива. На 14 декември 2017 г. в Букурещ, Румъния, се проведе среща на всички заинтересувани страни – наблюдатели, представители на

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

институции-възложители, на бизнеса, в която участваха и представители на Европейската комисия.

- Мониторинг на обществена поръчка, която е със значим обществен интерес – в тази връзка Асоциация „Прозрачност без граници“ взе решение да осъществи мониторинг на изпълнението на обществена поръчка, в която е фокусиран значим обществен интерес и се предвижда да бъдат изразходвани европейски средства със значителна стойност. Като обект на мониторинг бе избрана поръчката за проектиране и строителство на тунел „Железница“ на автомагистрала „Струма“.

В тази връзка бе подписано споразумение за сътрудничество с възложителя (Национална компания „Стратегически инфраструктурни проекти“, а впоследствие Агенция „Пътна инфраструктура“) и бе разработен Пакт за почтеност, който се прилага като отправна точка за наблюдението на процедурата по възлагане на строителството на тунел „Железница“. С цел присъединяване към инициативата бяха проведени поредица от работни срещи и дискусии с представители на строителни фирми – кандидати, и на браншови организации на строителния бизнес. Предвид необходимостта от специализирана експертиза в наблюдаваната област, през първата половина на 2017 г. Асоциация „Прозрачност без граници“ проведе открита процедура по избор на външни експерти за мониториращия екип.

Въз основа на сключените споразумения и на ангажираната експертиза, Асоциация „Прозрачност без граници“ осъществи мониторинг на двете процедури за избор на изпълнител на строителството на тунел „Железница“, които се състояха през 2017 година. По отношение на първата процедура бе извършен анализ на тръжната документация и на етапа на провеждане на конкурсната процедура. Поради съществени нарушения в етапа на разглеждане на офертите, тя бе прекратена от възложителя. Експертният екип на организацията изработи два мониторингови доклада, отразяващи оценки и препоръки от анализа на тръжната документация и на втория етап от процедурата – оценка на офертите.

След рестарт на процедурата през есента на 2017 г. екипът отново предприе действия по наблюдение и оценка на процеса по възлагане на обществената поръчка. В тази връзка екипът на Асоциация „Прозрачност без граници“ изготви още един мониторингов доклад, фокусиран върху оценка на тръжната документация. Предвид действията на възложителя по промени

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

в тръжната документация по време на етапа на подаване на оферти, Агенцията по обществени поръчки препоръча прекратяване и на тази процедурата.

Третата процедура за избор на изпълнител на проектирането и строителството на тунел „Железница“ бе обявена на 17 октомври 2017 г., като работата по нейното наблюдение продължава и през 2018 г.

С цел осигуряване на прозрачност Асоциация „Прозрачност без граници“ поддържа интернет сайта на инициативата <http://integrity.transparency.bg/>, където публикува информация относно проекта. На посочения адрес са публикувани всички доклади, резултат от наблюдението от началото на проекта до настоящия момент.

III. ПОВИШАВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНАТА ИНФОРМИРАННОСТ. ПРОВЕЖДАНЕ НА ЗАСТЪПНИЧЕСКИ КАМПАНИИ

Проект „Център за правна консултация на пострадали от корупция“

Центърът за правна консултация на пострадали от корупция³ е създаден през 2006 година по инициатива на Transparency International – България, като оттогава по инициатива на TI – Секретариат и национални представителства на TI на са създадени повече от 15 центъра в държави от Европа, Азия и Африка.

Дейността на Центъра включва осигуряването на практическа правна помощ и експертна препоръка на граждани, които са пострадали или са станали свидетели на корупция и проявяват решимост да сезират компетентните държавни органи. За целта се поддържа безплатната телефонна линия 0800 11 224, на която могат да бъдат подавани сигнали за случаи на корупция; сигнали могат да бъдат подадени и по електронен път (на електронната поща на Центъра alac@transparency.bg) или чрез специално

---

³ Advocacy and Legal Advice Centre (ALAC).

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

поддържаната интернет-страница (<http://alac.transparency.bg/bg/signals-corruption.html>).

Функционирането на Центъра има за цел да предостави възможност на гражданите да вземат активно участие в борбата с корупцията чрез предоставяне на безплатна правна помощ в подкрепа на техните усилия за възмездяване на корупционни престъпления от страна на обществени институции или техни служители. В тази връзка, основен фокус в дейността на Центъра през 2017 година бе работата по сигнали на граждани за очаквани и докладвани нарушения на изборния процес. Основната част от получените 94 сигнала се отнасяха до нарушения и престъпления срещу политическите права на гражданите в качеството им на участници в изборния процес. Както и през предходните предизборни кампании (2009 г., 2011 г., 2012 г., 2013 г., 2014 г., 2015 г. и 2016 г.) екипът на Центъра оказваше съдействие на гражданите, като предоставяше информация за техните права като избиратели, изпращаше сигнали до компетентните институции, обработваше и систематизираше информацията от докладваните нарушения, с цел да подпомогне работата на институциите и на Асоциация „Прозрачност без граници” за превенция и противодействие на нарушения в изборния процес.

Въз основа на резултатите от работата на Центъра през 2017 година експертният екип на организацията формулира поредица от препоръки за промени в изборното законодателство, за необходими мерки на институциите при подготовката и провеждането на изборите и за реализиране на по-ефективна политика по санкциониране на установените случаи на престъпления срещу политическите права на гражданите. Препоръките бяха представени както в рамките на работни срещи, така и на публични форуми с участието на представители на институциите.

Като част от застъпническата кампания през пролетта на 2017 година Асоциация „Прозрачност без граници” инициира обучени за наблюдатели, който имаше за цел да изгради знания и умения за извършване на наблюдение на изборния процес и защита на избирателните права на гражданите. Проведеното обучение послужи като отправна точка за осъществяване на граждански мониторинг на изборния процес и за идентифициране на дефицити и тенденции в изборния процес в страната.

Наблюдението на изборния процес бе осъществено със съдействието на коалиция от 26 неправителствени организации от цялата страна, като в този процес се включиха над 103 доброволци. С тяхно съдействие бяха

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

установени нарушения на изборителните права на гражданите, като една от съществените последици бе ангажирането на експертния екип на Асоциацията в оценка на всеки получен сигнал и търсене на съдействие от институциите за защита на пострадалите и санкциониране на извършените престъпления и нарушения.

Проект „Национален антикорупционен ресурсен център”

Асоциация „Прозрачност без граници” продължава да поддържа Антикорупционния център, който беше създаден с финансовата подкрепа на Европейската комисия. Библиотеката на центъра съдържа значителен обем от книги, периодични издания и аналитични материали, разглеждащи същността на проблема за корупцията в национален и световен мащаб. Наред с изданията на експерти, международни институции и други неправителствени организации, центърът предоставя на разположение и всички публикации на „Прозрачност без граници” на английски и български език, които са резултат от 19-годишната работа на Асоциацията.

Изграденият капацитет на центъра позволява на екипа да продължи извършването на дейности в три основни насоки:

- обработване и попълване на информационния архив, който се допълва от няколко вида източници на информация. Архивът се попълва от ежедневния преглед на печата на националните печатни и електронни издания относно информация за случаи на корупция и анализи, посветени на темата. Наред с това, архивът се попълва с публикации, анализи и изследвания, публикувани в Интернет. Също така, архивът се попълва от материали от конференции, предоставени от държавни институции, от български и международни неправителствени организации;
- екипът на Асоциацията продължава дейността по предоставяне на информация от библиотеката, като ежедневно обработва подадените заявки по електронен път за информация от библиотеката;
- дейността на Антикорупционния ресурсен център се подпомага от стажанти – студенти по политология, европеистика и публична администрация от СУ, НБУ и чуждестранни университети. Асоциация „Прозрачност без граници” има вече установена практика да осигурява възможност на студенти да провеждат своя стаж, като

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

наред с обучението им относно начина на функциониране на организацията, екипът полага усилия да популяризира каузата на TI за нетолерантност към корупцията. Стажантите оказват съдействие както в текущата работа на екипа, така и в дейността на центъра.

Мониторинг на правителствените антикорупционни ангажименти, поети на Антикорупционната среща на върха в Лондон

През 2017 г. Асоциация “Прозрачност без граници” започна активно да проследява осъществяването на ангажиментите, поети от правителството на България по време на Антикорупционната среща на върха от Лондон през 2016 г. Мониторингът, който се осъществява по инициатива на Transparency International Великобритания, включва оценка на процеса на изпълнение на поетите ангажименти от правителствата на държавите-участнички във форума. Официалните ангажименти на България са в посока усъвършенстване на националната нормативна рамка в сферата на противодействие на корупцията и нейното ефективно приложение, активно участие в процеса на международно сътрудничество, както и обмен на експертиза и добри практики.

В тази връзка Асоциация “Прозрачност без граници” проследи напредъка на България, като се обърна към редица институции с въпроси относно конкретни предприети или планирани действия и обсъди междинните резултати от наблюдението в редица срещи с представители на администрацията. Първите резултати от наблюдението бяха публикувани през септември 2017 година на специално създадения интернет сайт на инициативата <https://www.anticorruptionpledgetracker.com/>.

Мониторинг на националните печатни и електронни медии

Екипът на Асоциацията осъществява редовен медиен мониторинг на националните печатни и електронни издания. Информацията относно корупционни казуси, злоупотреба с власт и обществени ресурси, анализи и коментари, посветени на различните измерения на проблемите на корупцията в различни обществени сфери се подлага на необходимата систематизация, която позволява да бъде използвана в рамките на

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

дейностите по проектите и за идентифициране на проблемни области в борбата с корупцията.

ПОСТОЯННИ ДЕЙНОСТИ

Представяне на сравнителните изследвания на Transparency International

Като национално представителство на международната организация за борба с корупцията Transparency International, Асоциация “Прозрачност без граници” ежегодно обявява резултатите от сравнителни международни изследвания и анализи, част от които са се наложили като авторитетни източници на информация и оценки нивото на корупция, икономическото и политическото развитие на изследваните страни. Сред тях следва да се отбележат:

- **Индекс за възприятие на корупцията (Corruption Perception Index)**, измерващ нивото на политическа и административна корупция според оценките на представителите на бизнеса, анализатори на икономическия и политическия риск от целия свят, включително и анкетирани експерти от изследваните държави. Изследването позволява извършването на сравнителни оценки в регионален и субрегионален мащаб, които могат да дадат най-общ ориентир на бизнеса в кои държави от даден регион корупционният риск е по-голям и съответно – общата среда за осъществяване на бизнес е по-неподходяща.

ПУБЛИЧНИ ИЗЯВИ И ФОРУМИ, ОРГАНИЗИРАНИ ОТ АСОЦИАЦИЯ “ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

В рамките на осъществяваните инициативи и текущите си проекти през 2017 година, Асоциация „Прозрачност без граници” имаше редица публични изяви. Основна цел на екипа на Асоциацията е предизвикване на медиен интерес и широко отразяване на всичките ѝ инициативи. Асоциацията активно работи с широк кръг от представители на националните и регионални печатни и електронни медии. В резултат от установяването на

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

трайни контакти с тях, събитията, организирани от Асоциацията, бяха широко отразени в печатните и електронни медии. Сред форумите, организирани през 2017 година, следва да се отбележат:

- Дискусия „Избори 2017: почтеност в политиката и ефективно противодействие на корупцията в управлението“, проведена на 18 май 2017 г. в гр. София
- Регионален антикорупционен форум, организиран съвместно с Областния обществен съвет за прозрачност и гражданско наблюдение и антикорупционни структури от Румъния, проведен на 3 юли 2017 г. в гр. Русе
- Дискусия, организирана съвместно с Областния обществен съвет за превенция и противодействие на корупцията, проведена на 6 юли 2017 г. в гр. Силистра
- Дискусия, организирана съвместно с Обществения съвет за превенция и противодействие на корупцията в гр. Кюстендил, проведена на 20 юли 2017 г.
- Регионална кръгла маса „Добри практики и успешни истории в Местната система за почтеност“, проведена на 27 октомври 2017 г. в гр. София
- Регионална кръгла маса „Добри практики и успешни истории в Местната система за почтеност“, проведена на 8 ноември 2017 г. в гр. Велико Търново
- Регионална кръгла маса „Добри практики и успешни истории в Местната система за почтеност“, проведена на 23 ноември 2017 г. в гр. Пловдив
- Дискусия за представяне на книгата „Оценка на системата за почтеност на банковия сектор в България“, проведена на 29 ноември 2017 г. в гр. София
- Форум „Индекс на Местната система за почтеност – 2017“, проведен на 8 декември 2017 година в София.

НОВИ ПУБЛИКАЦИИ НА АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

В резултат на осъществените изследвания, анализи и мониторинг през 2017 година бяха изработени следните публикации:

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

Публикация „Оценка на системата за почтеност в банковия сектор в България“

- „Оценка на системата за почтеност в банковия сектор в България“ (анализ на дефицитите в системата за надзор, довели до фалита на КТБ)
- „Изборен процес и политики за превенция на корупцията: състояние и перспективи за развитие“ (доклад от наблюдението на изборите за 44-то Народно събрание, проведени на 26 март 2017 г.)
- „Почтеност в политиката и ефективно противодействие на корупцията в България“ (policy paper)
- „Доклад от откритата процедура за възлагане на обществена поръчка с предмет „Проектиране и строителство на автомагистрала „Струма“ Лот 3.1 тунел „Железница“: ЕТАП I, Анализ на подготовката на процедурата и документацията за участие.
- Доклад от откритата процедура за възлагане на обществена поръчка с предмет „Проектиране и строителство на автомагистрала „Струма“ Лот 3.1 тунел „Железница“: ЕТАП II. Наблюдение на работата на комисията по оценка. Прекратяване на процедурата“

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДЕЙНОСТТА НА АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ” ПО ЧЛ. 40 ОТ ЗАКОНА ЗА ЮРИДИЧЕСКИТЕ ЛИЦА С НЕСТОПАНСКА ЦЕЛ

Като организация с нестопанска цел Асоциация „Прозрачност без граници” извършва своята дейност в подкрепа на развитието на гражданското общество. Основен приоритет в работата на Асоциацията е иницирането и прилагането на проекти и програми за превенция и противодействие на корупцията на национално, регионално и местно равнище.

Съгласно Устава на Асоциация „Прозрачност без граници”, нейната мисия е да обединява усилията на държавните институции, местните власти, представителите на гражданското общество, частния сектор и медиите с цел провеждането на системни реформи и предприемането на конкретни действия срещу разпространението на корупцията в страната.

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

Всички проведени програми и инициативи на Асоциацията през 2017 година бяха непосредствено подчинени на изпълнението на по-горе посочените приоритети. Всички приходи, получени в рамките на изминалата година, са използвани в съответствие с изискванията на член 38 и Устава на Асоциацията, съгласно който организацията извършва работа фокусирана върху развитието и утвърждаването на гражданското общество, гражданското участие и доброто управление.

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

Общо разходи за 2017 г.	304 715.24 лв.
--------------------------------	-----------------------

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ“

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

Разпределение на приходи по донори

